EVROPSKÁ KOMISE

V Bruselu dne 11.5.2012
COM(2012) 212 final

ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ

o uplatňování nařízení Rady (ES) č. 834/2007 o ekologické produkci a označování ekologických produktů

OBSAH

1. Úvod ... 3

2. Oblast působnosti nařízení ... 4

2.1. Zařízení společného stravování ... 4

2.2. Textilie a kosmetické přípravky ... 5

3. Zákaz používání GMO v ekologické produkci ... 6

3.1. Obecné zkušenosti se zákazem používání GMO ... 7

3.2. Dostupnost produktů získaných bez použití GMO ... 8

3.3. Prohlášení prodejců ... 8

3.4. Vhodnost zvláštních tolerančních limitů (pro náhodný a technicky nevyhnutelný výskyt GMO) a jejich dopad na odvětví ekologické produkce ... 9

4. Fungování vnitřního trhu a kontrolního systému ... 10

5. Uplatňování dovozního režimu ... 11

5.1. Dovoz na základě režimu rovnocennosti ... 11

5.1.1. Uznání třetích zemí jako zemí poskytujících rovnocenné záruky ... 11

5.1.2. Uznání kontrolních subjektů a kontrolních orgánů jako subjektů a orgánů poskytujících rovnocenné záruky ... 12

5.2. Dovoz na základě režimu dodržování požadavků ... 12

5.3. Potvrzení o kontrole ... 13

6. Závěry ... 13

PŘÍLOHA ... 15

ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ

o uplatňování nařízení Rady (ES) č. 834/2007 o ekologické produkci a označování ekologických produktů

1. ÚVOD

V roce 2009 zaujímalo ekologické zemědělství v EU plochu o rozloze 8,6 milionu hektarů, což představuje 4,7 % zemědělsky využité plochy v EU-27. V období 2006–2009 činilo jeho průměrné roční tempo růstu v EU-15 7,7 % a v EU-12 13 % (v roce 2009 připadalo na EU-15 81 % veškeré plochy ekologického zemědělství v EU). V roce 2008 se ekologickým zemědělstvím zabývalo přibližně 197 000 zemědělských podniků, tj. 1,4 % všech zemědělských podniků v EU-27. Odhaduje se, že v roce 2007 připadala v EU-15 na odvětví ekologické produkce 2 % celkových výdajů na potraviny[1].

Právní rámec pro ekologické potraviny a ekologické zemědělství představuje na úrovni EU nařízení Rady (ES) č. 834/2007[2] a jeho prováděcí nařízení, nařízení Komise (ES) č. 889/2008[3] a (ES) č. 1235/2008[4].

Již při vypracovávání nařízení (ES) č. 834/2007 (dále jen „nařízení“) poukázala Rada na dynamický vývoj odvětví ekologické produkce a požadovala budoucí přezkum řady záležitostí, s ohledem na něž se usuzovalo, že je třeba zohlednit zkušenosti získané při uplatňování nových pravidel. Nařízení v článku 41 upřesňuje, které konkrétní záležitosti musí být přezkoumány:

a) oblast působnosti samotného nařízení, zejména pokud jde o ekologické potraviny připravované v zařízeních společného stravování;

b) zákaz používání GMO včetně dostupnosti produktů získaných bez použití GMO, prohlášení prodejců, vhodnost zvláštních tolerančních limitů a jejich dopad na odvětví ekologické produkce;

---

1 Více údajů a věcných informací o ekologickém zemědělství je uvedeno v publikaci Komise z roku 2010: „An analysis of the EU organic sector“ (Analýza odvětví ekologické produkce v EU) k dispozici na internetu na adrese: http://ec.europa.eu/agriculture/organic/files/eu-policy/data-statistics/facts_en.pdf

2 Nařízení Rady (ES) č. 834/2007 ze dne 28. června 2007 o ekologické produkci a označování ekologických produktů a o zrušení nařízení (EHS) č. 2092/91, Úř. věst. L 189, 20.7.2007, s. 1.

3 Nařízení Komise (ES) č. 889/2008 ze dne 5. září 2008, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 834/2007 o ekologické produkci a označování ekologických produktů, pokud jde o ekologickou produkci, označování a kontrolu, Úř. věst. L 250, 18.9.2008, s. 1.

4 Nařízení Komise (ES) č. 1235/2008 ze dne 8. prosince 2008, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 834/2007, pokud jde o opatření pro dovoz ekologických produktů ze třetích zemí, Úř. věst. L 334, 12.12.2008, s. 25.

c) fungování vnitřního trhu a kontrolního systému, se zvláštním vyhodnocením toho, zda zavedené postupy nevedou k nekalé hospodářské soutěži či překážkám v produkci ekologických produktů a jejich uvádění na trh.

V této zprávě hodnotí Komise zkušenosti získané při uplatňování nařízení ode dne 1. ledna 2009, kdy se nařízení začalo používat.

Tato zpráva se zaměří na tři hlavní výše uvedená témata. Vyzdvihne rovněž některé další důležité záležitosti projednávané s členskými státy a zúčastněnými stranami.

K získání lepšího přehledu o dosavadních zkušenostech s nařízením zaslala Komise všem členským státům a zúčastněným stranám dotazník, jenž byl předán všem členům poradní skupiny pro ekologické zemědělství. V březnu 2011 na dotazník odpovědělo 26 členských států a rovněž jedenáct zúčastněných stran. Tyto odpovědi poskytly základní vstupní informace pro vypracování zprávy.

2. OBLAST PŮSOBNOSTI NAŘÍZENÍ

Nařízení vytvořilo základ pro přijetí prováděcích pravidel pro produkci týkajících se odvětví, na něž se doposud harmonizovaná pravidla nevztahovala[5]. Dosud byla dokončena a zveřejněna prováděcí pravidla pro ekologickou akvakulturu včetně mořských řas a ekologické kvasinky. V době vypracovávání této zprávy probíhala práce na pravidlech pro ekologickou produkci vína a pro krmiva. Pro některá další odvětví, například drůbež a skleníky, nebyla stávající pravidla pro produkci ještě revidována.

Tato kapitola se soustředí na přezkum zkušeností se zařízeními společného stravování a otázku možného zahrnutí textilií a kosmetických přípravků. Není zde podrobně zkoumána ekologická certifikace některých produktů, jež nejsou uvedeny v příloze I Smlouvy, jsou však úzce spojeny s produkty v příloze I nebo s venkovským hospodářstvím, jako je včelí vosk, silice nebo maté, Komise však uznává, že je nutné objasnit, zda lze tyto produkty certifikovat v souladu s nařízením, pokud byly vyprodukovány v souladu s požadavky stanovenými v nařízení.

2.1. Zařízení společného stravování

Příprava ekologických produktů v restauracích, nemocnicích, jídelnách a jiných potravinářských podnicích nabývá neustále na významu, a to v soukromém i veřejném sektoru. Odvětví společného stravování zahrnuje velmi rozmanité druhy podniků, od malých restaurací po velké stravovací řetězce.

V době vypracovávání nařízení se zahrnutí odvětví společného stravování považovalo za předčasné a ochrana výrazů odkazujících na ekologickou produkci se považovala za dostatečnou. Na odvětví společného stravování se každopádně již vztahují pravidla EU týkající se hygieny a označování potravin, která stanoví, že označení odkazující na způsoby produkce nesmí uvádět kupujícího v omyl[6].

---

[5] Například ekologická produkce vína, ekologická akvakultura včetně mořských řas, ekologické kvasinky.

[6] Směrnice 2000/13/ES.

V současnosti má sedm členských států zavedeno vnitrostátní pravidla, zatímco v dalších deseti členských státech se používají soukromé normy. Tato pravidla zajišťují certifikaci jednotlivých složek, jídel, jídelníčku nebo celých provozů společného stravování. Členské státy se zavedeným kontrolním systémem nenahlásily zvláštní problémy. Několik členských států uvedlo, že se na celostátní nebo regionální úrovni plánují projekty k regulaci společného stravování.

Většina členských států zastává názor, že by v krátkodobém horizontu neměly být provozy společného stravování do oblasti působnosti nařízení EU o ekologické produkci zahrnuty, a to nejen kvůli možné větší složitosti, nýbrž rovněž kvůli omezenému dopadu na obchod vzhledem k jejich místnímu charakteru. Komise dospěla k závěru, že v současnosti není nutné zahrnout provozy společného stravování do nařízení, bude však vývoj v tomto odvětví pozorně sledovat.

2.2. Textilie a kosmetické přípravky

V posledních letech dochází k významnému růstu trhu s textiliemi a kosmetickými přípravky obsahujícími odkaz na ekologickou produkci. Pro tyto produkty se vyvíjejí soukromé systémy certifikace. Tyto dvě kategorie produktů však nejsou zahrnuty v právním rámci EU pro ekologickou produkci, který je omezen na řadu zemědělských produktů[7] (zejména nezpracované zemědělské produkty nebo zpracované zemědělské produkty určené k použití jako potraviny). Ačkoliv se obecně uznává, že textilie a kosmetické přípravky představují pro ekologicky pěstované suroviny významné odbytiště, v odvětví ekologické produkce se rozhořela debata o otázce, zda může odkaz na ekologickou produkci u zemědělských produktů nespadajících do oblasti působnosti stávajícího nařízení představovat riziko pro věrohodnost pojmu „ekologický“, jak se používá u potravin. Mimoto je třeba připomenout, že za účelem systematického zařazení nezemědělských produktů by bylo nutno nařízení zásadně změnit.

Právní předpis Unie týkající se textilií se zabývá názvy textilních vláken a označováním, nikoli způsoby produkce[8]. Nedávno byl tento právní předpis revidován[9] v zájmu zjednodušení a zlepšení právního rámce v tomto odvětví. V rámci dobrovolného systému ekoznačky EU[10] byla zavedena kritéria pro textilní výrobky[11]. Na základě tohoto systému je u bavlny v případě, že výrobek obsahuje 95 % ekologicky pěstované bavlny, povoleno označení „ekologicky pěstovaná bavlna“.

Zemědělské suroviny, například rostlinné oleje a rostlinné výtažky, jsou obsaženy v mnoha kosmetických přípravcích. Právní předpis Unie týkající se kosmetických přípravků upravuje používání tvrzení na kosmetických přípravcích[12]. Vypracovávají se společná kritéria pro

---

7 Uvedeno v čl. 1 odst. 2 nařízení Rady (ES) č. 834/2007 ze dne 28. června 2007 o ekologické produkci a označování ekologických produktů (Úř. věst. L 189, 20.7.2007, s. 1).

8 Směrnice 2008/121/ES.

9 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1007/2011 ze dne 27. září 2011 o názvech textilních vláken a souvisejícím označování materiálového složení textilních výrobků.

10 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 66/2010 ze dne 25. listopadu 2009 o ekoznačce EU.

11 Rozhodnutí Komise ze dne 9. července 2009 (2009/567/ES).

12 Článek 20 nařízení Rady (ES) č. 1223/2009, Úř. věst. L 342, 22.12.2009.

všechny druhy tvrzení, jež se používají u kosmetických přípravků, včetně tvrzení „přírodní a ekologický“[13].

Komise se domnívá, že může být vhodné přezkoumat možnosti, které nabízejí právní předpisy EU, pokud jde o rozšíření ochrany používání slova „ekologický“ na textilie a kosmetické přípravky.

3. ZÁKAZ POUŽÍVÁNÍ GMO V EKOLOGICKÉ PRODUKCI

Jednou z obecných zásad ekologické produkce, které jsou stanoveny v nařízení, je zákaz používání:

- geneticky modifikovaných organismů neboli GMO[14],
- produktů získaných z GMO[15] nebo
- produktů získaných za použití GMO[16].

Má se za to, že tyto produkty nejsou slučitelné s pojmem ekologická produkce a vnímáním ekologických produktů ze strany spotřebitelů.

V praxi to znamená, že se GMO a produkty získané z GMO či získané za použití GMO nesmí používat jako potraviny, krmivo, činidla, přípravky na ochranu rostlin, hnojiva, pomocné půdní látky, osivo, vegetativní rozmnožovací materiál, mikroorganismy a zvířata v ekologické produkci. Jediná výjimka je stanovena pro veterinární léčiva (očkovací látky a jiné).

Jelikož však systémy ekologické produkce nejsou odděleny od celkového produkčního řetězce, nelze v systémech hospodaření bez genetické modifikace, jako je ekologické zemědělství, během pěstování, sklizně, přepravy, skladování a zpracování zcela vyloučit malý a náhodný výskyt geneticky modifikovaných plodin. Zdroji možných příměsí GMO jsou nečistoty osiva, cizosprašnost, rostliny rostoucí z přirozeně zasetých semen a postupy sklizně a skladování. Dalším potenciálním zdrojem jsou potravinářské přídatné látky a doplňkové látky v krmivech, jež jsou obvykle získávány z GMO nebo za použití GMO.

Bývalé nařízení (EHS) č. 2092/91[17] obsahovalo stejný zákaz týkající se GMO, nezabývalo se však otázkou nezáměrné přítomnosti stop GMO. Při neexistenci zvláštních pravidel se proto

---

13 ISO/NP 16128.

14 Definice „geneticky modifikovaného organismu (GMO)“ je uvedena ve směrnici 2001/18/ES. Příklady: rostliny a osivo z geneticky modifikované sóji a kukuřice.

15 „Získaným z GMO“ se rozumí produkt zcela nebo zčásti získaný z GMO, který ale GMO neobsahuje ani se z nich neskládá (čl. 2 písm. u)).

Příklady: olej, škrob nebo bílkoviny z geneticky modifikované sóji nebo kukuřice neobsahující geneticky modifikovanou DNA.

16 „Získaným za použití GMO“ se rozumí produkt získaný za použití GMO jakožto posledního živého organismu v procesu produkce, který ale GMO neobsahuje ani se z nich neskládá (čl. 2 písm. v)). Příklady: potravinářské přídatné látky a doplňkové látky v krmivech (zejména vitamíny a aminokyseliny) a činidla (zejména enzymy) získané za použití geneticky modifikovaných mikroorganismů (jako jsou bakterie a houby).

na produkty používané v ekologickém zemědělství uplatňovala horizontální pravidla stanovená v nařízení EU o geneticky modifikovaných potravinách a krmivech[18]. Uvedené nařízení stanoví pro náhodnou a technicky nevyhnutelnou přítomnost GMO nebo produktů z GMO obecnou prahovou hodnotu pro označování ve výši 0,9 %[19].

V tomto smyslu nařízení objasňuje, že pro nevyhnutelnou přítomnost GMO platí obecná pravidla. Nařízení mimoto v čl. 9 odst. 3 zavádí zvláštní ustanovení o odpovědnosti ekologických producentů, pokud jde o zamezení přítomnosti GMO v ekologických produktech. Hlavními zásadami je zajistit v ekologických produktech co nejnižší náhodnou přítomnost GMO, jak je uvedeno v 10. bodě odůvodnění, a současně zabránit zbytečným omezením a dodatečné zátěži uložené ekologickým producentům.

3.1. Obecné zkušenosti se zákazem používání GMO

Z výše zmíněného dotazníku vyplývá, že dohled nad kontrolním systémem s ohledem na zákaz používání GMO nepředstavuje pro členské státy významné problémy. Jako rizikový produkt, pokud jde o náhodnou přítomnost GMO, je však vyzdviženo krmivo. U sóje a kukuřice byly nahlášeny určité nálezy velmi nízkých úrovní povolených GMO pod 0,1 %. Hospodářské subjekty vynakládají značné úsilí a přijímají společné iniciativy s cílem zamezit náhodné přítomnosti GMO v ekologických produktech. Náklady na tato preventivní opatření hradí hospodářské subjekty.

V některých členských státech byly vyvinuty zvláštní nástroje pro analýzu a řízení rizik, které při rozhodování o odběru dodatečných vzorků a o kontrolních návštěvách zajišťují systematický přístup. Komise bude vývoj těchto nástrojů sledovat a případně navrhne jejich používání v celé EU.

Co se týká koexistence, zpráva Komise Radě a Evropskému parlamentu z roku 2009 o koexistenci geneticky modifikovaných plodin s konvenčním a ekologickým zemědělstvím[20] dospěla k závěru, že geneticky modifikované plodiny nezpůsobují stávající geneticky nemodifikované produkci prokazatelné škody. Dne 13. července 2010 vydala Komise doporučení Komise[21] o pokynech pro vytváření vnitrostátních opatření pro koexistenci k předcházení nezáměrné přítomnosti GMO v konvenčních a ekologických plodinách, v němž se uznává, že k riziku ztráty zisku, kterému jsou vystaveni výrobci konkrétních zemědělských výrobků, jako například ekologických produktů, může dojít v důsledku výskytu stop GMO na úrovních, které jsou nižší než prahová hodnota pro označení výrobků obsahujících GMO, jež je v právních předpisech EU stanovena na 0,9 %. V doporučení se mimoto uznává, že přimíšení GMO má konkrétní následky pro výrobce určitého druhu výrobků, jako například

---

17 Nařízení Rady (EHS) č. 2092/91 ze dne 24. června 1991 o ekologickém zemědělství a k němu se vztahujícím označování zemědělských produktů a potravin.

18 Ustanovení čl. 12 odst. 2 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1829/2003 ze dne 22. září 2003 o geneticky modifikovaných potravinách a krmivech, Úř. věst. L 268, 18.10.2003, s. 1.

19 Pro osivo není stanovena žádná prahová hodnota.

20 KOM(2009) 153 v konečném znění ze dne 2. dubna 2009. Zpráva Komise Radě a Evropskému parlamentu o koexistenci geneticky modifikovaných plodin s konvenčním a ekologickým zemědělstvím http://ec.europa.eu/agriculture/gmo/coexistence/index_en.htm

21 Doporučení Komise 2010/C/200/01, Úř. věst. C 200, 22.7.2010, s. 1. http://ecob.jrc.ec.europa.eu/documents/CoexRecommendation.pdf

pro ekologické zemědělce, a pro konečného spotřebitele, jelikož tento druh výroby je často nákladnější, poněvadž je zapotřebí vynaložit větší úsilí při oddělování různých typů výroby, které zabrání výskytu GMO, aby bylo možné zaručit související vyšší cenu. V této souvislosti předložila Komise Evropskému parlamentu a Radě návrh nařízení, které po přijetí členským státům umožní omezit nebo zakázat pěstování GMO na jejich území[22].

Evropský soudní dvůr poskytl nedávno v rozsudku ve spojených věcech C-58/10 až C-68 *Monsanto* výklad nařízení (ES) č. 1829/2003 o geneticky modifikovaných potravinách a krmivech, v němž uvedl, že pokud členský stát přijímá ochranná opatření, vztahuje se na stávající produkty, jež byly povoleny dříve podle směrnice 2001/18/ES, článek 34 uvedeného nařízení. Evropský soudní dvůr (věc 442-09) poskytl rovněž výklad nařízení (ES) č. 1829/2003, pokud jde o geneticky modifikovaný pyl v medu. Komise spolu s členskými státy posuzuje rozsudek a jeho dopady, včetně dopadů na koexistenci.

3.2. Dostupnost produktů získaných bez použití GMO

Vitamíny, enzymy a aminokyseliny používané při zpracování potravin jsou dnes velmi často získávány za použití geneticky modifikovaných mikroorganismů, a nesmí se proto v ekologické produkci používat.

Nařízení v rámci výjimečných pravidel pro produkci umožňuje, aby Komise povolila výjimky ze zákazu používání produktů získaných za použití GMO, je-li nezbytné použít potravinářské přídatné látky nebo doplňkové látky v krmivech a jiné látky, přičemž takové látky nejsou na trhu dostupné jiné než získané za použití GMO. Komise dosud žádnou takovouto výjimku neudělila.

Některé látky, jako vitamín B2 (riboflavin) a vitamín B12 (kobalamin) a enzymy jako chymosin (pro výrobu sýrů) a fytáza (pro krmivo), jsou však pravidelně uváděny jako látky, které jsou dostupné pouze za použití GMO. Komise bude proto situaci pozorně sledovat a v případě potřeby navrhne vhodná opatření.

3.3. Prohlášení prodejců

Pokud ekologičtí producenti nakupují vstupy potřebné pro jejich procesy produkce, musí se ujistit, že těmito vstupy nejsou GMO nebo produkty získané z GMO nebo za použití GMO. Nařízení v čl. 9 odst. 2 stanoví, že se hospodářské subjekty mohou spolehnout na označení produktu nebo na jiné průvodní dokumenty připojené či poskytnuté v souladu se směrnicí 2001/18/ES[23], nařízením (ES) č. 1829/2003[24] nebo nařízením (ES) č. 1830/2003[25], pokud neobdrží jiné informace, podle nichž označení dotyčných produktů těmto nařízením

---

22 KOM(2010) 375 v konečném znění ze dne 13. července 2010. Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění směrnice 2001/18/ES, pokud jde o možnost členských států zakázat či omezit pěstování geneticky modifikovaných organismů na jejich území.

23 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/18/ES ze dne 12. března 2001 o záměrném uvolňování geneticky modifikovaných organismů do životního prostředí a o zrušení směrnice Rady 90/220/EHS – prohlášení Komise, Úř. věst. L 106, 17.4.2001, s. 1.

24 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1829/2003 ze dne 22. září 2003 o geneticky modifikovaných potravinách a krmivech, Úř. věst. L 268, 18.10.2003, s. 1.

25 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1830/2003 ze dne 22. září 2003 o sledovatelnosti a označování geneticky modifikovaných organismů a sledovatelnosti potravin a krmiv vyrobených z geneticky modifikovaných organismů a o změně směrnice 2001/18/ES, Úř. věst. L 268, 18.10.2003, s. 24.

nevyhovuje, je-li například překročena prahová hodnota pro označení náhodné přítomnosti GMO ve výši 0,9 %.

Na produkty získané za použití GMO a produkty získané z GMO, které nejsou potravinami ani krmivem, se právní předpisy o GMO nevztahují, a proto s ohledem na tyto produkty nejsou uloženy žádné povinnosti týkající se označování a sledovatelnosti. Nařízení v čl. 9 odst. 3 proto stanoví, že ekologický producent musí v těchto případech požádat o potvrzení nebo prohlášení prodejce[26], jež musí být podepsáno dodavatelem produktů. V tomto dokumentu musí prodejce prohlásit, že jeho produkt nebyl získán z GMO ani za použití GMO.

Prohlášení prodejců představuje závazek dodavatele s právní silou. Zúčastněné strany však udávají, že mnoho společností jeho funkci zcela nerozumí, tyto společnosti je proto mohou odmítnout používat, nebo je naopak podepisovat velmi snadno. Některé členské státy rovněž uvedly, že kvůli technickým a analytickým omezením mají problémy ověřit, zda je vydané prohlášení spolehlivé.

Komise se proto domnívá, že spolehlivost a účelnost prohlášení prodejců vyvolává určité obavy a je nutno je blíže přezkoumat.

3.4. Vhodnost zvláštních tolerančních limitů (pro náhodný a technicky nevyhnutelný výskyt GMO) a jejich dopad na odvětví ekologické produkce

V odpovědích na výše zmíněný dotazník měly téměř všechny členské státy a většina zúčastněných stran za to, že stávající právní rámec poskytuje dostatečné záruky, pokud jde o zákaz GMO v systému ekologické produkce. Tento rámec zajišťuje, aby produkty, které jsou uváděny na trh a jejichž označení neobsahuje odkaz na GMO, mohly obsahovat pouze náhodné a nevyhnutelné úrovně GMO nepřesahující 0,9 %. Několik málo členských států odkazujících na úrovně detekce upřednostňuje pro produkty používané v ekologické produkci zvláštní prahovou hodnotu, a to v rozmezí od meze kvantifikace ve výši 0,1 %[27] do 0,3 %.

V pěti členských státech existují soukromé systémy certifikace, které osvědčují náhodný nebo technicky nevyhnutelný výskyt GMO v ekologických produktech pod obecnou úrovní ve výši 0,9 %. Bylo uvedeno, že se kontroly zaměřují na sóju, kukuřici, řepkové semeno, rýži a len.

Lze uvést, že většina názorů je pro zachování stejné prahové hodnoty pro náhodný výskyt GMO v ekologických produktech ve výši 0,9 %. Zvláštní prahová hodnota by zvýšila složitost a náklady, jež hradí producenti a spotřebitelé.

4. FUNGOVÁNÍ VNITŘNÍHO TRHU A KONTROLNÍHO SYSTÉMU

Novým prvkem nařízení, který mohl ovlivnit fungování vnitřního trhu, je povinné používání loga EU u všech ekologických produktů[28] vyprodukovaných v EU, a to s platností od 1. července 2010 a s přechodným obdobím, které končí dne 30. června 2012. Ačkoliv lze

---

[26] Na vzor prohlášení se odkazuje v článku 69 nařízení (ES) č. 889/2008 a tento vzor je uveden v příloze XIII zmíněného nařízení.

[27] V současnosti představuje 0,1 % nejnižší úroveň, na níž lze výskyt GMO spolehlivě vyčíslit.

[28] Zavedeno nařízením Komise (EU) č. 271/2010, Úř. věst. L 84, 31.3.2010.

oprávněně říci, že jeho zavedení bylo poměrně úspěšné s větším zviditelněním u široké škály produktů, nelze v této fázi posoudit jeho dopady.

Členské státy uvádějí, že kontrolní systém používaný v roce 2009 a 2010 nevyvolal významné problémy, pokud jde o řádné fungování vnitřního trhu s ekologickými produkty. Řada členských států a zúčastněných stran však poukázala na skutečnost, že různé znění a výklad právních předpisů EU ukazují, že v celé Unii je zapotřebí harmonizace a někdy zjednodušení vlastního uplatňování pravidel týkajících se ekologické produkce. V roce 2010 existovalo v EU 199 kontrolních orgánů a kontrolních subjektů pověřených systémem kontroly ekologického zemědělství.

V zájmu větší transparentnosti přijala Komise nařízení (EU) č. 426/2011[29], které členským státům ukládá povinnost vypracovávat ode dne od 1. ledna 2013 veřejně přístupné aktualizované seznamy hospodářských subjektů. Co se týká případů porušení předpisů a nesrovnalostí, Komise se domnívá, že ačkoliv členské státy obecně přijímají odpovídající opatření, existuje prostor pro zlepšení výměny informací v těchto případech, zejména co se týká včasnosti a úplnosti oznámení.

Zájem členských států a zúčastněných stran vyvolala skupinová certifikace malých ekologických producentů úzce spolupracujících v rámci Unie, jelikož usnadňuje uvádění jejich produktů na trh. Všichni respondenti však zdůraznili, že je nutné zaručit jejich schopnost zajistit nebo zlepšit spolehlivost a účinnost kontrol.

Komise uznává, že kontrolní systém lze dále zlepšit, a bude společně s členskými státy pokračovat v práci v tomto směru. Vzhledem k tomu, že Účetní dvůr provedl nedávno audit týkající se ekologické produkce a označování ekologických produktů, přičemž zpráva o tomto auditu má být podle očekávání zveřejněna počátkem roku 2012, bude Komise při směrování své práce na této záležitosti vycházet rovněž ze zjištění tohoto auditu. Útvary Komise a členské státy v současnosti usilují o zajištění stejného chápání všech prvků kontrolního systému, zejména pokud jde o vztah mezi konkrétním právním předpisem o ekologické produkci a obecným právním předpisem o úředních kontrolách potravin a krmiv, nařízením (ES) č. 882/2004[30], a aktivnější dohled příslušných orgánů v členských státech i v uznaných třetích zemích, včetně auditů prováděných Potravinovým a veterinárním úřadem. Pokud kontrolní systémy nevyhovují právním předpisům EU, nebude Komise váhat a zahájí řízení o nesplnění povinnosti.

5. UPLATŇOVÁNÍ DOVOZNÍHO REŽIMU

EU představuje spolu s USA přední světový trh s ekologickými produkty, který přitahuje dovoz z mnoha třetích zemí a na nějž společně připadá přibližně 95 % světového prodeje ekologických produktů. Nařízení obsahuje ustanovení a harmonizované postupy pro dovoz ekologických produktů na trh EU, a to prostřednictvím dvou možností: buď v souladu s právními předpisy EU o ekologické produkci, nebo na základě rovnocennosti norem a kontrolních systémů.

---

29 Úř. věst. L 113, 3.5.2011, s. 1.

30 Nařízení Evropského Parlamentu a Rady (ES) č. 882/2004 ze dne 29. dubna 2004 o úředních kontrolách za účelem ověření dodržování právních předpisů týkajících se krmiv a potravin a pravidel o zdraví zvířat a dobrých životních podmínkách zvířat, Úř. věst. L 191, 30.4.2004, s. 1.

Mimo tento dovozní režim je ostatní dovoz rovnocenných ekologických produktů do EU založen na dovozních povoleních[31], která orgány členských států vydávají na omezenou dobu pro jednotlivé zásilky. Tato možnost je přechodná a bude postupně ukončena[32].

5.1. Dovoz na základě režimu rovnocennosti

Rovnocenným se při popisování různých systémů nebo opatření rozumí to, že jsou schopny plnit stejné cíle a zásady použitím pravidel, jež zajišťují stejnou úroveň zajištění shody[33]. Dohody o rovnocennosti mohou vybízet k rozvoji norem a kontrol, které jsou přizpůsobeny místním podmínkám. Podporuje je Světová obchodní organizace.

Mezinárodním výchozím bodem, který má usnadnit harmonizaci požadavků na ekologické produkty na celosvětové úrovni, jsou zvláštní pokyny Codex Alimentarius[34] pro ekologické potraviny.

5.1.1. Uznání třetích zemí jako zemí poskytujících rovnocenné záruky

V době vypracování této zprávy obsahoval seznam uznaných třetích zemí jedenáct zemí. Dalších sedmnáct žádostí není dosud vyřízeno. Postup pro uznání je zahájen oficiální žádostí, kterou vnitrostátní orgány předloží Komisi. Tento postup zahrnuje podrobné posouzení norem ekologické produkce a kontrolního systému dané třetí země s cílem určit, zda jsou rovnocenné normám a kontrolnímu systému EU. Toto posouzení vyžaduje značné zdroje. Menší rozdíly lze uznat, příliš rozdílná pravidla však mohou mít za následek omezení dovozu. Je nutno prokázat, že kontrolní opatření jsou stejně účinná jako uvnitř EU. Komise provádí rovněž kontroly na místě a pravidelně přezkoumává seznam uznaných třetích zemí.

Komise se domnívá, že jakmile bylo úspěšně dokončeno počáteční posouzení, zajišťuje tento seznam třetích zemí nejstabilnější a nejspolehlivější přístup k dovozu ekologických produktů a přispívá rovněž k vybízení rozvojových zemí, aby se podílely na stanovování vlastních pravidel a kontrolního systému. Za účelem prosazování koncepce rovnocennosti na celosvětové úrovni hodlá Komise nadále přezkoumávat stávající žádosti a případné nové žádosti.

Doba, která byla zapotřebí pro dosud provedená posouzení, však ukazuje, že tento úkol je složitý a vyžaduje vysoce technické odborné znalosti. Ačkoliv Komise může členské státy spolupracující na sestavení zprávy požádat, aby jí pomohly provést posouzení a návštěvy na místě, zjevně to nepostačuje k zajištění zdrojů potřebných pro provedení celého postupu a následného sledování seznamu. Komise prověří možnost dalšího zjednodušení používaných postupů a může navrhnout způsoby zjednodušení a posílení dohledu. Mezitím Komise zvýší své úsilí o projednání dosud nevyřízených žádostí. Je třeba podotknout, že dovoz z dotyčných třetích zemí není dotčen, jelikož se v současnosti uskutečňuje na základě dovozních povolení, která vydávají členské státy (viz výše), a v budoucnu bude možný na základě uznání kontrolních subjektů a kontrolních orgánů ve třetích zemích, jak je popsáno níže.

---

31 V roce 2009 vydaly členské státy 2440 povolení a v roce 2010 pak 3754 povolení.

32 Článek 19 nařízení Komise (ES) č. 1235/2008.

33 Ustanovení čl. 2 písm. x) nařízení (ES) č. 834/2007.

34 Codex CAC/GL 32 – Pokyny pro produkci, zpracování, označování a uvádění ekologicky vyrobených potravin na trh z roku 1999.

5.1.2. Uznání kontrolních subjektů a kontrolních orgánů jako subjektů a orgánů poskytujících rovnocenné záruky

Co se týká dovozu ekologických produktů ze třetích zemí, jež nebyly uznány, Komise začala zavádět uznávání rovnocennosti kontrolních subjektů, přičemž podávání žádostí bylo zahájeno od roku 2008. V první lhůtě do 31. října 2009 obdržela Komise 73 žádostí od kontrolních subjektů a kontrolních orgánů z celého světa. Komise posoudila technickou dokumentaci vyhotovenou žadateli; ve většině případů si musela od žadatelů vyžádat doplňkové informace, čímž se postup prodloužil. První seznam uznaných kontrolních subjektů přijatý Komisí[35] bude pravidelně aktualizován. Bude použitelný ode dne 1. července 2012.

Komise má za to, že seznam kontrolních subjektů a kontrolních orgánů může rovněž poskytnout spolehlivý přístup k dovozu, je-li zajištěn náležitý dohled, aby bylo zaručeno řádné fungování režimu. Ačkoliv za kontroly veškerých dovezených ekologických produktů od jejich propuštění do volného oběhu na území EU odpovídají příslušné orgány členských států, bude nezbytné, aby Komise včas reagovala na možné nedostatky ve fungování kontrolního subjektu uvedeného na seznamu a vyškrtla jej ze seznamu, nejsou-li požadavky nadále plněny.

Jelikož tento režim je nový a dosud nezačal fungovat, nelze v této fázi vyvodit žádný závěr. Ze zkušeností získaných s fungováním nařízení je však zřejmé, že uplatňování této části dovozního režimu a zajištění náležitého dohledu bude pro Komisi znamenat dodatečnou pracovní zátěž.

Pokud jde o dohled nad dovozním režimem obecně, je nutno přezkoumat možnost uplatňování bezpečnostních opatření ze strany Komise s cílem účinněji čelit známým nebo nově se objevujícím rizikům, a to s přihlédnutím k opatřením, jež stanoví samotné nařízení a jiné části evropského práva vztahujícího se na kontroly[36].

5.2. Dovoz na základě režimu dodržování požadavků

V rámci režimu dodržování požadavků musí hospodářský subjekt ze zemí mimo EU splňovat veškeré požadavky právních předpisů EU, včetně všech prováděcích pravidel pro produkci a označování. Na rozdíl od režimu rovnocennosti musí být dodržovaná pravidla totožná (a nikoli pouze rovnocenná) s pravidly platnými v EU. Hospodářský subjekt musí podléhat kontrolám prováděným kontrolním subjektem nebo kontrolním orgánem, který byl za účelem dodržování požadavků uznán Komisí.

Režim dodržování požadavků nebyl dosud aktivován. Komise stanovila lhůtu pro přijímání prvních žádostí kontrolních orgánů a kontrolních subjektů na 31. říjen 2014, což poskytne čas pro rozvoj režimu rovnocennosti.

---

35 Prováděcí nařízení Komise (EU) č. 1267/2011 ze dne 6. prosince 2011, Úř. věst. L 324, 7.12.2011, s. 9.

36 Nařízení (ES) č. 882/2004 a nařízení Komise (ES) č. 669/2009 ze dne 24. července 2009, kterým se provádí nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 882/2004, pokud jde o zesílené úřední kontroly dovozu některých krmiv a potravin jiného než živočišného původu, a kterým se mění rozhodnutí 2006/504/ES, Úř. věst. L 194, 25.7.2009, s. 11.

Na základě dosavadních zkušeností je sporné, zda režim dodržování požadavků zajistí lepší přístup na trh EU a přinese obchodním partnerům EU v porovnání s režimem rovnocennosti dodatečné výhody. Ani pro spotřebitele nebude znamenat významný přínos, pokud jde o odpovídající dovážené ekologické produkty, které nelze na trhu rozlišit. Systém mimoto vytváří dodatečnou pracovní zátěž srovnatelnou se systémem rovnocennosti, a to bez zvláštních přínosů. Komise proto upřednostňuje zaměření úsilí spíše na rovnocennost než na dodržování požadavků, jehož užitečnost a účinnost je nutno společně s obchodními partnery znovu uvážit na základě stávajících a budoucích činností v oblasti obchodu s ekologickými produkty.

5.3. Potvrzení o kontrole

Propuštění zásilky ekologických produktů do volného oběhu na základě režimu rovnocennosti je podmíněno předložením originálu potvrzení o kontrole vydaného kontrolním subjektem nebo kontrolním orgánem, na nějž dohlíží uznaná třetí země nebo Komise či příslušný orgán členského státu (v rámci režimu dovozních povolení). Při dovozu do EU je zásilka zkontrolována na základě informací obsažených v potvrzení o kontrole, zejména značek a čísel šarží identifikujících ekologické produkty, a potvrzení je schváleno celními orgány. Potvrzení o kontrole proto představuje hlavní prvek ve sledovatelnosti každé šarže ekologických produktů od producenta ze třetí země po dovozce v EU, kterou lze využít k vysledování další distribuce produktu v EU v případě, že je nutné stažení z trhu.

Hospodářské subjekty považují povinnost předkládat originál potvrzení o kontrole za zatěžující kvůli možným prodlevám způsobeným dobou potřebnou pro předložení originálu potvrzení, a požadují, aby bylo možné předkládat originál potvrzení elektronickými prostředky. Některé členské státy, které odbavují velké procento veškerého dovozu do EU, projevily zájem o prověření možnosti, že by elektronická potvrzení byla orgánům členských států a Komisi pro účely kontroly, celního odbavení a dohledu zpřístupněna prostřednictvím zabezpečené databáze. Komise zamýšlí přezkoumat možnost zavedení takovéhoto systému, který by hospodářským subjektům zajistil rychlejší celní odbavení a Komisi poskytl klíčové údaje o dovozních transakcích pro účely dohledu nad kontrolními subjekty ve třetích zemích. Co je důležité, tento systém by usnadnil rovněž rychlou reakci členských států v případě porušení předpisů, a to zablokováním nevyhovujících produktů.

6. ZÁVĚRY

V této zprávě byly přezkoumány omezené zkušenosti získané při uplatňování nařízení od roku 2009, z nichž Komise vyvozuje tyto závěry:

a) V současnosti není objektivně nutné rozšířit oblast působnosti nařízení na zařízení společného stravování. Označování textilií a kosmetických přípravků jako ekologických produktů případně lze v zájmu spotřebitelů a producentů náležitě chránit prostřednictvím jiných nástrojů. Místo rozšíření oblasti působnosti na více produktů a odvětví se upřednostňuje prohloubení regulačních a kontrolních aspektů u zemědělských produktů.

b) Ačkoliv je zákaz používání GMO v ekologické produkci řádně uplatňován, je nutno znovu přezkoumat prohlášení prodejců a sledovat dostupnost některých produktů v geneticky nemodifikované verzi. Upřednostňují se preventivní opatření a harmonizovaný postup před zvláštní prahovou hodnotou GMO pro ekologické

produkty, která se v současné situaci nejeví jako opodstatněná. Co se týká koexistence, další pokyny pro členské státy byly vydány dne 13. července 2010, kdy Komise vydala doporučení Komise o pokynech pro vytváření vnitrostátních opatření pro koexistenci k předcházení nezáměrné přítomnosti GMO v konvenčních a ekologických plodinách. Je však třeba analyzovat nejnovější vývoj.

c) Kontrolní systém je ve většině případů vhodný pro fungování vnitřního trhu; dosud však při uplatňování vykazuje určité nedostatky. Je zapotřebí další práce, aby byla zajištěna jeho větší výkonnost.

Ačkoli při zavádění nového dovozního režimu založeného na rovnocennosti bylo dosaženo pokroku, je vhodné určité zjednodušení a je zpochybněna užitečnost aktivace režimu dodržování požadavků.

Komise se domnívá, že je ještě příliš brzy na to, aby byly v této zprávě předloženy návrhy na změnu nařízení, zejména v době, kdy je v Parlamentu a Radě dosud projednáván příslušný návrh na jeho přizpůsobení Lisabonské smlouvě[37]. Touto zprávou chce Komise poskytnout věcné informace, jimiž se může řídit konstruktivní diskuse o nařízení o ekologickém zemědělství. Na základě této diskuse může Komise posléze předložit legislativní návrhy.

Aby byla tato debata co nejkonstruktivnější a aby se usnadnila účast občanů, má Komise za to, že hlavními záležitostmi pro budoucí úvahy o ekologickém zemědělství jsou témata jako zjednodušení právního rámce při současném zajištění toho, aby se neoslabily normy, koexistence geneticky modifikovaných plodin zejména s ekologickým zemědělstvím, zlepšení kontrolního systému a režimu rovnocennosti při obchodování s ekologickými produkty.

Komise vyzývá Evropský parlament a Radu, aby projednaly záležitosti, které byly v této zprávě zdůrazněny, a uvítá zpětnou vazbu od ostatních zúčastněných stran.

---

[37] KOM(2010) 759 v konečném znění ze dne 17. prosince 2010.

PŘÍLOHA

Návrh záležitostí, jimiž je třeba se zabývat v rámci diskuse o zprávě Komise Evropskému parlamentu a Radě o uplatňování nařízení Rady (ES) č. 834/2007 o ekologické produkci a označování ekologických produktů

1. Bylo by možno legislativní rámec zjednodušit a jak, přičemž bude současně zajištěno, že nedojde k oslabení norem?

2. Jaká opatření by měla být přijata, aby bylo zajištěno, že je dodržována koexistence a že normy ekologické produkce může splnit kterýkoli zemědělec, který si zvolí toto odvětví?

3. Je nutné revidovat stávající normy produkce a usilovat o přísnější pravidla, například ve vztahu k dostupnosti mláďat z ekologického chovu, krmivu a osivu a jiným prvkům? Pokud ano, co navrhnout zemědělcům nebo regionům, jež nejsou schopny splnit takovéto nové podmínky? Byla by pružnost odlišená podle jednotlivých regionů slučitelná s podmínkami spravedlivé hospodářské soutěže? Bylo by možné provádět kontroly?

4. Kontroly jsou založeny na fyzických inspekcích u každého hospodářského subjektu v potravinovém řetězci prováděných nejméně jednou ročně. Hospodářské subjekty musí být osvědčeny nezávislými certifikačními orgány. Jak by bylo možno kontrolní systém zlepšit?

5. V souladu s evropským akčním plánem[38] podporuje Komise při obchodování s ekologickými produkty rovnocennost a uznává buď třetí země, nebo kontrolní subjekty. Měla by být při obchodování s ekologickými produkty rovnocennost jedinou koncepcí? V minulých letech dosáhla Komise rovněž vzájemného uznání ze strany třetích zemí, které uznala za rovnocenné EU. Měl by se tento přístup rozšířit za účelem lepší obrany ofenzivních zájmů EU?

---

[38] KOM(2004) 415 v konečném znění ze dne 10. června 2004, SDĚLENÍ KOMISE RADĚ A EVROPSKÉMU PARLAMENTU Evropský akční plán pro ekologické potraviny a zemědělství.